

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 303/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sosiaali- ja terveysministeriön tekemistä hankinnoista Huoltovarmuuskeskuksen välityksellä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 303/2020 vp:

Miksi hallitus on käyttänyt Huoltovarmuuskeskusta hankintaorganisaationa, vaikka hankinnat eivät kuulu laitoksen perustehtäviin,

onko sosiaali- ja terveysministeriö toiminut oikein antamalla tukipyynnöt Huoltovarmuuskeskukselle, jonka perustehtäviin ei kuulu hankintojen tekeminen,

kenen toimesta ja millä valtuuksilla Huoltovarmuuskeskuksesta on lähdetty rakentamaan valtakunnallista hankintaorganisaatiota,

miten Huoltovarmuuskeskuksen on oletettu suoriutuvan hankinnoista, kun on tullut selväksi, ettei tarvittavaa hankintaosaamista ole ollut ja

tuleeko työ- ja elinkeinoministeriön valvoa tarkemmin Huoltovarmuuskeskuksen toimintaa, jos ministeriöllä ei ole tietoa keskuksen tekemistä hankinnoista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänä on huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) mukaan huoltovarmuuden kehittäminen ja ylläpito. Huoltovarmuuskeskus on ensisijaisesti julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnassa toimiva varautumisorganisaatio, ei operatiivinen valmiusorganisaatio.

Vallitsevassa koronaviruspandemiatilanteessa Huoltovarmuuskeskuksen käyttäminen operatiivisen toiminnan hankintayksikkönä on suoraviivainen ja Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät huomiioon ottaen perusteltu ratkaisu johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon akuutista suojaintarpeesta.

Huoltovarmuuskeskus on toteuttanut suojainhankintoja sosiaali- ja terveysministeriön tukipyynnöiden perusteella sosiaali- ja terveyshuollon tarpeisiin 12.2.2020 alkaen. Huoltovarmuuskeskuksen resursointia hankintoihin kasvatettiin heti sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveysministeriö toimitti määrältään huomattavan pyynnön Huoltovarmuuskeskukselle 24.3.2020. Siihen mennessä tehty pyyntö oli määriltään merkittävästi pienempi, ja ongelmana oli Huoltovarmuuskeskuksen mukaan ollut se, ettei tavaraa ollut saatavissa markkinoilla. Suojainhankintojen tekeminen Huoltovarmuuskeskuksessa eriytettiin 30.3.2020 omaksi yksiköksi, joka keskittyy sosiaali- ja ter-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 303/2020 vp

veysministeriön tukipyyntöjen mukaisiin hankintoihin. Tämän jälkeen hankintatoimea on edelleen vahvistettu. Hankintayksikköön on saatu lisäresursseja Hanselista, Säteilyturvakeskuksesta sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä. STM on julkaissut verkkosivuillaan 16.4.2020 tietoja tehdyistä hankintapyynnöistä.

Koronaviruspandemian vuoksi syntynyt globaali tilanne suojainmarkkinoilla on ollut ennakoimaton, eivätkä eri organisaatioiden toteuttamat varautumistoimet ole olleet riittäviä epidemian jatkuessa. Huoltovarmuuskeskuksen ohella sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköt ovat hankineet toiminnassaan tarvittavia suojarusteita. Normaalitylanteessa ne vastaavat koko hankintatarpeen tyydyttämisestä, ja kriisitilanteessakin niiden hankintojen kokonaisvolyymit ovat huomattavasti suuremmat kuin Huoltovarmuuskeskuksen. Huoltovarmuuskeskuksen tekemien suojavälinehankintojen ei siis ole tarkoitus kattaa koko maan tarpeita. Poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö antoivat Huoltovarmuuskeskukselle 6.4.2020 toimeksiannon koskien koronaviruksen johdosta tarpeellisten suojainhankintojen tilannekuvan tuottamiseksi ja hankintojen koordinoimiseksi. Toimeksiannossa todettiin myös, että Huoltovarmuuskeskus jatkaa tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön tukipyyntöjen mukaisia hankintoja.

Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on ryhtynyt nopeisiin toimenpiteisiin KPMG:n selvityksestä ilmenneiden Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan puutteiden korjaamiseksi. Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on vahvistanut tarkennetun hankintaohjeen koronavirus-tilanteen hankintoihin. Poikkeusoloissa, jolloin riskit ovat erityisen suuret, tulee hankinnoissa kiinnittää tavanomaistakin enemmän huomiota riskien asianmukaiseen hallintaan ja muun muassa tarjoajien taustaselvityksiin sekä Huoltovarmuuskeskuksen sisäisten prosessien läpinäkyvyyteen. Tähän liittyen vahvistetaan edelleen Huoltovarmuuskeskuksen hankintaorganisaatiota sekä hankintaprosesseja ja -käytäntöjä vastaamaan tilanteen vaatimaa tasoa. Huoltovarmuuskeskuksessa varmistetaan, että se tekee myös kiireellisissä hankinnoissa riittävän vastapuoliriskiselvityksen tarvittavassa laajuudessa.

Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on myös päättänyt, että Huoltovarmuuskeskus ostaa välittömästi sisäisen tarkastajan täysipäiväisen palvelun ja ottaa sisäisen tarkastuksen johtajan sisään organisaatioon toistaiseksi.

Valtioneuvoston työnjaon mukaisesti työministeri vastaa siitä, että Huoltovarmuuskeskuksen ohjaaminen ja valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Huoltovarmuuskeskuksen operatiivisesta toiminnasta, kuten hankintatoimesta, ministeri ei vastaa, eikä ministeriö tai ministeri tee yksittäisiä asioita koskevia päätöksiä. Huoltovarmuuskeskuksen johtamisesta vastaavat sen hallitus ja toimitusjohtaja. Huoltovarmuuskeskuksen toiminnassa havaittuihin puutteisiin on kiinnitetty asianmukainen huomio välittömästi niiden tultua ministeriön tietoon, ja korjaavat toimenpiteet on suoritettu ministeriön ohjaus- ja valvontavallan puitteissa.

Helsingissä 4.5.2020

Työministeri Tuula Haatainen